

مدیریت ورزشی - تابستان ۱۳۹۱
شماره ۱۳ - صص: ۱۵۲-۱۳۷
تاریخ دریافت: ۰۳/۰۸/۸۹
تاریخ تصویب: ۰۳/۰۷/۹۰

تحلیل محتوای دیدگاه‌های رؤسای سازمان تربیت بدنی درباره مؤلفه‌های ورزش از سال ۱۳۵۷ تا ۱۳۸۸

۱. حمید قاسمی^۱ - ۲. فرشاد تجاری - ۳. مهدخت بروجردی علوی - ۴. حسین امامی - ۵. مریم امیری
۱. استادیار دانشگاه پیام نور، ۲. دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۳. استادیار دانشگاه علامه طباطبایی،
۴. دانشجوی دکتری دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، ۵. کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی
(واحد کرج)

چکیده

هدف از این تحقیق، تحلیل محتوای دیدگاه‌های رؤسای سازمان تربیت بدنی درباره مؤلفه‌های ورزش از سال ۱۳۵۷ تا ۱۳۸۸ بود. به این منظور ۳۲۵ گزارش از رؤسای تربیت بدنی از روزنامه اطلاعات جمع‌آوری و با رویکرد روش نمونه‌گیری کل‌شمار بررسی شد. برای تحلیل محتوا از برگه کدگذاری محقق‌ساخته به‌عنوان ابزار تحقیق، پس از تأیید روایی و پایایی، استفاده شد. یافته‌های آزمون نشان داد بین دیدگاه‌های رؤسای سازمان تربیت بدنی در زمینه ورزش با رویکرد قهرمانی، حرفه‌ای، تفاوت معناداری وجود ندارد. اما بین دیدگاه‌های آنها در زمینه ورزش با رویکرد تربیتی و همگانی - تفریحی تفاوت معنادار دیده شد. با توجه به بالا بودن حجم دیدگاه‌های ابزارشده در ورزش‌های قهرمانی و حرفه‌ای و نقش دیدگاه‌های رئیس سازمان تربیت بدنی در ایجاد نگرش و تلاش در زمینه‌های یادشده، به نظر می‌رسد باید تأکید و توجه بیشتری در صحبت‌های مسئولان در امر ورزش‌های همگانی - تفریحی و تربیتی دیده شود. در این زمینه می‌توان برای سخنرانی‌ها و اظهارنظرها از مشاوران کارشناس در حوزه‌های یادشده بهره برد تا در تقویت ادبیات مسئولان در این مورد اثرگذار باشند.

واژه‌های کلیدی

تحلیل محتوا، رؤسای سازمان تربیت بدنی، مؤلفه‌های ورزش.

مقدمه

همه پیشرفت‌ها در زمینه‌های مختلف علوم باید در نهایت با مدیریت علمی هدایت و رهبری شود (سجادی، ۱۳۸۰). راهکارهای مدیریتی در امر تربیت بدنی و ورزش، باتوجه به گستردگی رسالت آن در جامعه با تأکید بر عمومی کردن ورزش، توسعه ورزش قهرمانی در رشته‌های دارای اولویت، توسعه ورزش حرفه‌ای، توسعه پژوهش و تحقیق و توجه جدی به امر تربیت بدنی و ورزش در مدارس و دانشگاه‌ها، مدیریت و برنامه‌ریزی کلان و خرد توسط کارشناسان تربیت بدنی و ورزشی، اهمیت زیادی دارد.

توسعه تربیت بدنی و ورزش به‌عنوان زمینه‌ساز تأمین و تربیت نیروی انسانی سالم و تندرست، بخشی از برنامه‌های توسعه ملی به‌شمار می‌رود. شمول ورزش در برنامه‌های ملی مستلزم رعایت همه جوانب، آثار و کارکردهای این پدیده در جامعه است.

در سال‌های گذشته نهادهای مختلف بخش تربیت بدنی و ورزش برنامه‌های متعددی طراحی و اجرا کرده‌اند، اما به‌دلیل عدم هماهنگی و انسجام کافی، از کارایی لازم برخوردار نبوده است و به‌نظر می‌رسد این ناکامی بعد از تدوین طرح جامع ورزش نیز ادامه دارد. شکاف عمیق بین نظر و عمل غیرکاربردی شدن دانش تربیت بدنی، نشان می‌دهد که از امکانات و منابع موجود به‌درستی بهره‌برداری نشده است (سند راهبردی نظام جامع تربیت بدنی و ورزش کشور، ۱۳۸۲).

براساس تقسیم‌بندی نظام جامع توسعه ورزش کشور، ورزش به چهار مؤلفه اصلی تربیتی، همگانی - تفریحی، قهرمانی و حرفه‌ای تقسیم می‌شود. ورزش تربیتی یا ورزش مدارس و دانشگاه‌ها به تولید مدارس، مؤسسات آموزشی و دانشگاه‌ها و با دو بخش ساعات تربیت بدنی و فوق برنامه‌ها پیگیری می‌شود. ورزش همگانی - تفریحی به ایجاد و امکان‌سازی برای فعالیت جسمانی بدون محدودیت جسمی، جنسی و سنی تأکید دارد که تولید اصلی آن را مدیران ورزش شهری و روستایی برعهده دارند. ورزش قهرمانی، همان ورزش مدال‌آور است که فدراسیون‌ها و هیأت‌های ورزشی برای آن تلاش می‌کنند. مؤلفه آخر ورزش حرفه‌ای است که توسط باشگاه‌ها پیگیری می‌شود (قاسمی، ۱۳۸۹). وجه تمایز ورزش قهرمانی و ورزش حرفه‌ای این است که توسعه ورزش قهرمانی، برنامه‌ریزی-های مدیریتی و زمینه‌سازی تخصصی به‌منظور کسب موفقیت در رقابت‌های جهانی و المپیک است که زیر نظر

سازمان ورزش هر کشور است، درحالی که ورزش حرفه‌ای به درآمدزایی و ایجاد شغل از طریق ورزش مربوط می‌شود و در هر کشوری باتوجه به زمینه‌های ایجادشده به بخش خصوصی یا دولتی اختصاص دارد. برای توسعه مناسب ورزش در هر کشور باید به هریک از مؤلفه‌های ورزش به شکل مناسبی توجه و تأکید داشت. نتایج بررسی‌های مختلف نشان می‌دهد که توجه و تأکید بر مؤلفه‌ها و ابعاد مختلف ورزشی از شرایط متعادل و برابری برخوردار نیست.

تپه رشی (۱۳۸۹) در بررسی مجله‌های علمی - پژوهشی تربیت بدنی و ورزش کشور، نشان داد که تحقیقات انجام گرفته روی مؤلفه‌های ورزش نامتعادل است. علیزاده (۱۳۸۹) نیز در بررسی مشابهی در زمینه پژوهش‌های انجام گرفته در سازمان تربیت بدنی به نتایج مشابهی دست یافت. در بررسی علیزاده، بیشترین تحقیقات سازمان تربیت بدنی (۵۹ درصد) به ورزش قهرمانی اختصاص داشت و پس از آن ورزش همگانی با ۳۳ درصد قرار گرفت و در زمینه ورزش تربیتی و حرفه‌ای تحقیق بسیار کمی در حدود ۳ درصد انجام گرفته بود. وارنینگ و همکاران^۱ (۲۰۰۹) در محتوا و مبانی مطالعات المپیک، تحلیل نمایه موضوعی یک دهه از المپیک، نشان دادند مباحث اصلی مورد بررسی در این مجله در زمینه مدیریت و برنامه‌ریزی، دیپلماسی مسابقات المپیک و نظارت بر مسابقات است. صدیقی (۱۳۸۸) در تحلیل محتوای برنامه تلویزیونی ورزشی نود دریافت که بیشتر موضوعات مطرح شده در این برنامه پیرامون نقد موضوعات مدیریتی به‌ویژه ایجاد چالش و بحث مشکلات مدیریتی از بعد قرمانی و حرفه‌ای فوتبال ایران است. برنامه به‌عنوان محلی برای تربیون مشکلات مدیریتی - بومی بینندگان تبدیل شده و به امید رفع آن با برنامه ارتباط برقرار می‌کنند. بارفروش (۱۳۸۷) در تحلیل محتوای نشریات ورزش به این نتیجه رسید که بیش از ۹۵ درصد موضوع تیتراهای اول و دوم روزنامه‌های مربوط به رشته فوتبال، انتقاد از مسئولان ورزش به‌علت کسب نتایج ضعیف در المپیک، ارائه اخبار جدید و تازه ورزشی و همچنین استفاده از چهره‌های مشهور ورزشی بوده است. بیش از ۵۰ درصد جهت‌گیری تیتراهای اول و دوم مثبت و جهت‌گیری منفی تیتراها در رده بعدی بوده است. در واقع نتایج پژوهش بارفروش نیز نشان می‌دهد تأکید نشریات بر ورزش حرفه‌ای و قهرمانی است. رضایی (۱۳۸۵) نیز در تحقیقی با عنوان «تحلیل محتوای روزنامه‌های ورزشی» دریافت که نوع و مقدار پوشش رسانه‌ای دربرگیرنده زنان ورزشکار با شرایط حجم فعالیت و

پوشش آنها ارتباط دارد. براندا جی و همکاران^۱ (۲۰۰۵) در تحقیقی با عنوان «بررسی ساختار تحقیقات مدیریت ورزشی و با تحلیل محتوای مجله مدیریت ورزشی» نشان دادند که حوزه‌های مورد بررسی پوشش نابرابری بین محققان دارد و تأکید تحقیقات بیشتر روی مهارت‌های سازمانی، بازاریابی ورزش و تجارت ورزشی بوده است. در حوزه مؤلفه‌های ورزش نیز ورزش دانشگاهی از زیرمجموعه‌های ورزش تربیتی بیشترین سهم را داشت. هوم^۲ (۲۰۰۵) با تحقیقی با عنوان «ورزش و رسانه گروهی در ژاپن»، نشان داد که بیشتر توجه‌ها به دلیل حضور رسانه‌ها به سمت ورزش حرفه‌ای است. رسانه با هدف جذب بیشتر مخاطب و درآمد بیشتر سبب هدایت بسیاری از منابع به‌ویژه منابع اقتصادی به این سو شده است. رسانه‌ها سبب می‌شوند تا ورزش حرفه‌ای به‌عنوان منبع درآمد، جذاب و تماشاگرپسند شناسایی شود. فینالی و همکاران^۳ (۲۰۰۴) در تحقیق روی تأثیر رسانه‌ها برای انجام ورزش همگانی، به نقش کم آنها در تغییر آگاهی و ایجاد نگرش مثبت به فعالیت‌های بدنی رسیدند. محمود افچنگی (۱۳۸۱) در تحقیق خود با عنوان «تصویر ورزشی در روزنامه‌های ایران»، نشان داد که روزنامه‌های پرتیراژ کشور تقریباً هر روز حداقل نصف صفحه از صفحات خود را به انعکاس اخبار و مطالب ورزشی اختصاص داده‌اند و به طور میانگین ۵۴ درصد از مطالب ورزشی خود را به فوتبال پرداخته‌اند، درحالی‌که ورزش‌های دیگر هیچ‌کدام از میانگین ۷ درصد در روزنامه‌های مورد بررسی فراتر نرفته‌اند. همچنین مشخص شد ۹۲ درصد مطالب ورزشی به‌صورت خبر منتشر شده‌اند و این بیانگر بی‌توجهی این روزنامه‌ها به دیگر سبک‌های ارائه مطلب است.

اهمیت فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی تربیت بدنی و ورزش در کشور از یک طرف، گستردگی و کثرت این امر از طرف دیگر، ایجاب می‌کند که مدیران و متولیان ورزش از دانش، مهارت و تجربه لازم در برنامه‌ریزی، سازماندهی و هدایت امور مربوط به مؤلفه‌های ورزش و اهمیت آنها برخوردار باشند.

بسیاری از نابسامانی‌ها در حوزه ورزش‌های حرفه‌ای و قهرمانی و فقدان توجه به زیرساخت‌های اساسی ورزش یعنی ورزش تربیتی و همگانی، سؤالات زیادی را برای علل احتمالی آنها ایجاد می‌کند. یکی از شخصیت‌های اثرگذار در ورزش برای ایجاد توجه لازم به مؤلفه‌های مختلف ورزشی، متولی اصلی ورزش یا رئیس

1 - Brenda G and et al

2 - Home

3 - Finali and et al

سازمان تربیت بدنی است. از این رو پرسش های کلی مطرح می شود که دیدگاه های رؤسای سازمان تربیت بدنی به مؤلفه های ورزش چگونه است؟ آیا اختلافی بین دیدگاه رؤسای سازمان تربیت بدنی در دوره های مختلف تاریخی در زمینه مؤلفه های ورزش وجود داشته است؟

روش تحقیق

روش تحقیق از لحاظ راهبردهای توصیفی و از نظر مسیر اجرا تحلیل محتواست و داده ها به روش اسنادی و کتابخانه ای جمع آوری شده است.

تحلیل محتوا

تحلیل محتوای کمی، آزمون نظام مند (سیستماتیک) و تکرارپذیر نمادهای ارتباطی است که طی آن، ارزش های عددی براساس قوانین معتبر اندازه گیری، به متن نسبت داده می شود و سپس با استفاده از روش های آماری، روابط بین آن ارزش ها تحلیل می شود. این عمل به منظور توصیف محتوای ارتباطات، استخراج نتیجه درباره معنی آن یا پی بردن به بافت و زمینه ارتباط، هم در مرحله تولید و هم در مرحله توصیف صورت می گیرد. در این تعریف، «نظام مند بودن» و «تکرارپذیر بودن» با یکدیگر پیوند خورده اند. این امر یادآور موضوعاتی مانند قابلیت اعتماد، عینیت و روشنی در توصیف رویه های تحقیقاتی (دانیل رایف، ۱۳۸۱).

شرکت کنندگان

شرکت کنندگان در این تحقیق ۹ نفر از رؤسای سازمان تربیت بدنی در سال های ۱۳۵۷ الی ۱۳۸۸ شامل آقایان شاه حسینی، مصطفی داودی، اسماعیل داودی شمس، احمد درگاهی، حسن غفوری فرد، مصطفی هاشمی طباطبائی، محسن مهرعلیزاده، محمد علی آبادی و علی سعیدلو بودند.

روش جمع آوری داده ها

داده ها به طور کلی در قالب مصاحبه، گزارش و خبر در ۳۲۵ عنوان روزنامه اطلاعات از تاریخ ۱۳۵۷ تا ۱۳۸۸ جمع آوری شد. عدم امکان دسترسی به دیدگاه های آقای شاه حسینی به عنوان اولین رئیس سازمان تربیت بدنی

پس از انقلاب، موجب شد دیدگاه‌های ایشان بررسی نشود و دیدگاه‌های آقای علی سعیدلو تنها در شش ماه ابتدایی محول شدن این مسئولیت به ایشان بررسی شد. روزنامه اطلاعات به‌عنوان یکی از روزنامه‌های رسمی کشور که از تاریخ ۱۳۵۷ فعالیت دارد و دیدگاه‌های رسمی مقامات رسمی کشور را منعکس می‌کند، به‌عنوان منبع مرجع انعکاس دیدگاه‌های رؤسای سازمان انتخاب شد و نمونه‌گیری به‌صورت کل‌شمار صورت گرفت و تمام ۳۲۵ عنوان بررسی و تحلیل شدند.

تحلیل محتوای دیدگاه‌های رؤسای سازمان تربیت بدنی از نوع کمی با آزمون نظام‌مند و تکرارپذیر از نمادهای ارتباطی است که طی آن، ارزش‌های عددی براساس قوانین معتبر اندازه‌گیری و به متن نسبت داده می‌شود. سپس با استفاده از روش‌های آماری، روابط بین آن ارزش‌ها تحلیل می‌شود.

این عمل به‌منظور توصیف محتوای ارتباطات، استخراج نتیجه درباره معنی آن یا پی بردن به بافت و زمینه ارتباط، هم در مرحله تولید و هم در مرحله مصرف صورت می‌گیرد (دانیل رایف، ۱۳۸۱). متغیرهای تحقیق در این روش بررسی به‌عنوان واحدهای تحلیل مطرح می‌شوند.

واحد تحلیل موضوع، برحسب تطابق و تناظرشان با تعریف ساختاری خاص محتوای متن، بیان یا تفسیر می‌شوند. تمایز آنها از هم بر مبنای مفهومی صورت می‌گیرد و بر حسب برخورداری از ویژگی‌های ساختاری مطلوب در تقابل با بخش باقیمانده مطالب بی‌ربط قرار می‌گیرند (کلوس کریپندورف، ۱۳۸۱). در واقع، واحد تحلیل موضوع یعنی فرایند تحلیل و حرکت بین کدها از طریق موضوع صورت می‌گیرد و با انتقال از موضوع به موضوع دیگر متغیرها کد می‌خورند. واحدهای تحلیل در این بررسی عبارت بودند از: رؤسای سازمان تربیت بدنی و مؤلفه‌های اصلی ورزش شامل ورزش تربیتی، همگانی - تفریحی، قهرمانی و حرفه‌ای، هریک از واحدهای تحلیل موضوع به زیرمقوله یا گویه‌های تحلیلی عینی و قابل کدگذاری تقسیم شدند. در این راستا، واحد تحلیل موضوع رؤسای سازمان تربیت بدنی به گویه‌های قابل کدگذاری به اسامی مصطفی داودی، اسماعیل داودی شمسی، احمد درگاهی، حسن غفوری فرد، مصطفی هاشمی طباطبائی، محسن مهر علیزاده، محمد علی‌آبادی و علی سعیدلو تقسیم شدند. واحد تحلیل موضوع مؤلفه‌های ورزش نیز به گویه‌های عینی و قابل کدگذاری به شرح زیر تقسیم شدند:

● ورزش تربیتی: تربیت بدنی در آموزش و پرورش و دانشگاه‌ها، و برنامه‌های آموزشی و فوق برنامه؛

- ورزش همگانی - تفریحی: ورزش عمومی، سلامت و نشاط جامعه، ورزش بومی و محلی، ورزش روستاها، ورزش برای اقشار مختلف و ورزش شهرداری‌ها؛
- ورزش قهرمانی: مسابقات ورزشی غیرباشگاهی، ارتقای رکوردها و رتبه‌های غیرباشگاهی، فدراسیون‌ها، فعالیت مربیان غیرباشگاهی و ورزش مدال‌آور
- ورزش حرفه‌ای: باشگاه‌ها، بودجه باشگاه‌ها، خرید و فروش بازیکنان باشگاهی، مربیان باشگاهی، درآمدزایی و شغل ورزشی، لیگ‌ها، زیرساخت باشگاه‌ها و مدیران باشگاهی.

برای جمع‌آوری داده‌ها از برگه کدگذاری، با توجه به دستورالعمل کدگذاری محقق ساخته استفاده شد. برای تعیین پایایی طی یک مطالعه آزمایشی داده‌ها توسط کدگذار با فاصله زمانی دو ماه پس از پایان کدگذاری بار دیگر کدگذاری شد و نتایج آزمون اسکات نشان داد ضریب قابلیت اعتماد اکثریت قریب به اتفاق متغیرهای مورد بررسی، ۱۰۰ درصد یا ۱ بوده است و تنها ۴ متغیر ضریب اعتماد بین ۸۰ تا ۸۵ درصد داشتند. در مجموع، یافته‌ها حاکی از آن است که کدگذاری اولیه متغیرهای مورد بررسی از ضریب عینیت و پایایی زیادی برخوردار بوده است. به‌طور معمول در تحلیل محتوا مقدار π باید از ۷۰ درصد بزرگ‌تر باشد تا بتوان به برگه کدگذاری مقوله‌ها، جامع و مانع بودن آنها و در نتیجه به عینیت تحقیق اطمینان کرد. برای تعیین اعتبار صوری متغیرها و مقوله‌های انتخابی در جهت مطابقت با اهداف و فرضیه‌های تحقیق، برگه کدگذاری در میان تعدادی از استادان روش تحقیق و کارشناسان تحلیل محتوا توزیع و روایی مقوله‌ها نیز تأیید شد.

روش آماری

از شاخصه‌های آمار توصیفی برای خلاصه کردن و نمایش داده‌ها، و از آزمون خی‌دو برای آزمون فرضیه معناداری اختلاف نگرش رؤسای سازمان تربیت بدنی استفاده شد. داده‌ها با نرم‌افزار SPSS ویرایش ۱۸ و با سطح اطمینان ۰/۰۵ تجزیه و تحلیل شد.

نتایج و یافته‌های تحقیق

یافته‌های جدول ۱ نشان داد، علی‌آبادی با ۴۰/۲ درصد بیشترین و سعیدلو با ۲/۴ درصد کمترین تعداد دیدگاه‌های موجود در دیدگاه‌های مورد بررسی را داشتند.

جدول ۱- توزیع فراوانی دیدگاه‌های رؤسای سازمان تربیت بدنی درباره ورزش

درصد	فراوانی	رؤسای سازمان
۵/۷	۱۹	مصطفی داودی
۹/۶	۳۲	اسماعیل داودی شمسی
۴/۸	۱۶	احمد درگاهی
۸/۷	۲۹	حسن غفوری فرد مصطفی
۱۲/۹	۴۳	هاشمی طبا محسن مهر
۱۵/۶	۵۲	علیزاده
۴۰/۲	۱۳۴	محمد علی آبادی علی
۲/۴	۸	سعیدلو
۱۰۰/۰	۳۳۳	جمع

یافته‌های جدول ۲ نشان می‌دهد، مهرعلیزاده با حدود ۲ درصد کمترین و درگاهی با حدود ۵۰ درصد بیشترین تأکید را درباره ورزش تربیتی داشته‌اند. یافته‌های آزمون کای اسکور نشان داد بین محورهای مورد تأکید رؤسای سازمان تربیت بدنی در مورد ورزش با رویکرد تربیتی اختلاف معناداری وجود دارد ($P < 0/01$)، $\chi^2(8) = 52/4$ (جدول ۳).

جدول ۲ - دیدگاه رؤسای سازمان تربیت بدنی و ورزش با رویکرد تربیتی

ورزش تربیتی	مصطفی داودی	اسماعیل داودی شمسی	احمد درگاهی	حسن غفوری فرد	مصطفی هاشمی طباطبائی	محسن مهرعلیزاده	محمد علی آبادی	علی سعیدلو	جمع
تعداد	۳	۱۰	۸	۷	۱۵	۱	۷	۱	۵۲
ورزش تربیتی	%۵/۸	%۱۹/۲	%۱۵/۴	%۱۳/۵	%۲۸/۸	%۱/۹	%۱۳/۵	%۹/۱	%۱۰۰
رؤسای سازمان	%۱۵/۸	%۳۱/۳	%۵۰/۰	%۲۴/۱	%۳۴/۹	%۱/۹	%۵/۲	%۱۲/۵	%۱۵/۶

جدول ۳ - جدول خی دو مقایسه دیدگاه های رؤسای سازمان تربیت بدنی درباره ورزش تربیتی

سطح معنی داری	درجه آزادی	χ^2
...	۸	۵۲/۴

یافته های جدول ۴ نشان می دهد، هاشمی طباطبائی با ۲۰/۹ درصد کمترین و داودی شمسی با ۸۱/۳ درصد از دیدگاه هایشان بیشترین تأکید را در زمینه ورزش تربیتی داشته اند. یافته های آزمون کای اسکور نشان داد بین محورهای مورد تأکید رؤسای تربیت بدنی در زمینه ورزش با رویکرد همگانی - تفریحی اختلاف معناداری وجود دارد ($P < ۰/۰۱$ ، $\chi^2 (۷) = ۴۳/۶$) (جدول ۵).

جدول ۴ - دیدگاه رؤسای سازمان تربیت بدنی و ورزش با رویکرد همگانی - تفریحی

ورزش همگانی تفریحی	مصطفی داودی	اسماعیل داودی شمسی	احمد درگاهی	حسن غفوری فرد	مصطفی هاشمی طباطبائی	محسن مهرعلیزاده	محمد علی آبادی	علی سعیدلو	جمع
تعداد	۴	۲۶	۶	۱۷	۹	۱۵	۴۱	۳	۱۲۱
ورزش همگانی تفریحی	%۳/۳	%۲۱/۵	%۵/۰	%۱۴/۰	%۷/۴	%۱۲/۴	%۳۳/۹	%۲/۵	%۱۰۰
رؤسای سازمان	%۲۵/۱	%۸۱/۳	%۳۷/۵	%۵۸/۶	%۲۰/۹	%۲۸/۸	%۳۰/۶	%۳۷/۵	%۳۶/۳

جدول ۵ - جدول خی دو مقایسه دیدگاه رؤسای سازمان تربیت بدنی و ورزش با رویکرد همگانی - تفریحی

سطح معنی داری	درجه آزادی	χ^2
...	۷	۴۳/۶

یافته‌های جدول ۶ نشان می‌دهد، مهرعلیزاده با ۵۰ درصد کمترین و غفوری فرد با ۷۹/۳ درصد بیشترین صحبت‌ها را درباره ورزش قهرمانی داشته‌اند. یافته‌های آزمون کای اسکور نشان داد بین محورهای مورد تأکید رؤسای سازمان تربیت بدنی در زمینه ورزش با رویکرد قهرمانی اختلاف معناداری وجود ندارد و هریک از رؤسای سازمان تربیت بدنی به نسبت در این زمینه یکسان صحبت کرده‌اند ($P > 0/01$ ، $\chi^2(7) = 7/5$) (جدول ۷).

جدول ۶ - دیدگاه رؤسای سازمان تربیت بدنی و ورزش با رویکرد قهرمانی

ورزش قهرمانی	مصطفی داودی	اسماعیل داودی شمسی	احمد درگاهی	حسن غفوری فرد	مصطفی هاشمی طباطبائی	محسن مهرعلیزاده	محمد علی آبادی	علی سعیدلو	جمع
تعداد	۱۳	۲۱	۱۰	۲۳	۲۸	۲۶	۸۴	۵	۲۱۰
ورزش قهرمانی	%۶/۲	%۱۰/۰	%۴/۸	%۱۱/۰	%۱۳/۳	%۱۲/۴	%۴۰/۰	%۲/۴	%۱۰۰
رؤسای سازمان	%۶۸/۴	%۶۵/۶	%۶۲/۵	%۷۹/۳	%۶۵/۱	%۵۰/۰	%۶۲/۷	%۶۲/۵	%۶۳/۱

جدول ۷ - جدول خی دو مقایسه دیدگاه رؤسای سازمان تربیت بدنی و ورزش با رویکرد قهرمانی

سطح معنی داری	درجه آزادی	χ^2
۰/۳	۷	۷/۵

یافته‌های جدول ۸ نشان می‌دهد مهرعلیزاده با ۱۱/۵ درصد کمترین و سعیدلو با ۵۰ درصد بیشترین صحبت‌ها را با رویکرد ورزش حرفه‌ای داشته‌اند. یافته‌های آزمون کای اسکور نشان داد بین محورهای مورد تأکید

رؤسای سازمان تربیت بدنی در زمینه ورزش با رویکرد حرفه‌ای اختلاف معناداری وجود ندارد و هریک از رؤسای سازمان تربیت بدنی به نسبت در این زمینه یکسان صحبت کرده‌اند ($P > 0/01$ ، $\chi^2 (7) = 8/9$) (جدول ۹).

جدول ۸ - رؤسای سازمان تربیت بدنی و ورزش با رویکرد حرفه‌ای

ورزش حرفه‌ای	مصطفی داودی	اسماعیل داودی شمسی	احمد درگاهی	حسن غفوری فرد	مصطفی هاشمی طباطبائی	محسن مهرعلیزاده	محمد علی آبادی	علی سعیدلو	جمع
تعداد	۳	۸	۲	۷	۱۰	۶	۲۵	۴	۶۵
ورزش حرفه‌ای	%۶/۴	%۱۲/۳	%۳/۱	%۱۰/۸	%۱۵/۴	%۹/۲	%۳۸/۵	%۶/۲	%۱۰۰
رؤسای سازمان	%۱۵/۸	%۲۵/۰	%۱۲/۵	%۲۴/۱	%۲۳/۳	%۱۱/۵	%۱۸/۷	%۵۰/۰	%۶۳/۱

جدول ۹ - جدول خی دو مقایسه دیدگاه رؤسای سازمان تربیت بدنی و ورزش با رویکرد حرفه‌ای

سطح معنی داری	درجه آزادی	χ^2
۰/۲	۷	۸/۹

بحث و نتیجه‌گیری

یکی از وظایف دولت در هر کشوری آماده‌سازی زمینه پرداختن به ورزش در مدارس و نهادینه شدن ورزش در دانشگاه‌هاست. این وظیفه مهم به دلیل اهمیت و ضرورت ورزش در سلامت جسم، شادابی، نشاط و در نهایت سلامت روح دانش‌پژوهان است و تمام دولتمردان بر این امر واقفند. پس از پیروزی انقلاب اسلامی که سازمان تربیت بدنی به تشکیلات مستقلی تبدیل شد، در کنار آن مسئولیت ورزش مدارس به وزارت آموزش و پرورش و ورزش دانشگاه‌ها به وزارت علوم محول شد، اما هماهنگی و همراهی این دستگاه‌های دولتی به‌عنوان مکمل کار یکدیگر در سطح مطلوبی نیست. تنها در حدود ۱۶ درصد از دیدگاه‌های رؤسای سازمان تربیت بدنی در زمینه ورزش با رویکرد تربیتی است که از حدود ۱۰ درصد آن در زمینه زیرمقوله تربیت بدنی در آموزش و پرورش

است. نتایج تحقیق علیزاده (۱۳۸۹) نیز در بررسی پژوهش‌های سازمان تربیت بدنی نشان داد که به پژوهش‌های تربیتی توجه کمتری شده است. از سوی دیگر نتایج تپه رشی (۱۳۸۹)، پیتز و همکاران (۲۰۰۵) نشان می‌دهد که بیشتر مقاله‌های پژوهشی در حوزه ورزش تربیتی است. این دو نتیجه متضاد حاکی از آن است که ارتباط لازم بین دستگاه‌های اجرایی مثل سازمان تربیت بدنی و نتایج پژوهشی تربیتی یا نظام‌های تربیتی برقرار نیست. این در حالی است که برای شناسایی قهرمانان آینده و ایجاد فرهنگ ورزش همگانی و توجه به سلامت از طریق تربیت بدنی باید از آموزش و پرورش شروع کرد. در میان رؤسای سازمان درگاهی و هاشمی‌طبا تأکید بیشتری بر ورزش تربیتی داشته‌اند، اما این مقدار کافی نبوده و به اولویت ورزش تربیتی با تأکید بر آموزش و پرورش به اندازه کافی پرداخته نشده است. همین مسئله سبب شده است که ورزش از زیرساخت‌های اساسی در ابعاد قهرمانی و همگانی - تربیتی به لحاظ نیروی انسانی و زیرساخت‌ها با فراز و نشیب‌های زیادی مواجه شود. متأسفانه تا به امروز رؤسای سازمان تربیت بدنی توجه چندانی به ورزش تربیتی نداشته‌اند و گویی اهمیت و ضرورت وجود ورزش تربیتی و پرداختن همه‌جانبه، علمی و مالی به این زمینه برای آنها آشکار نشده است یا اینکه به دلیل عدم سرمایه‌گذاری مسئولان ورزش وزارت آموزش و پرورش و وزارت علوم در این زمینه و بی‌اهمیت شمردن آن مؤثر بوده است. به هر حال، در یک سال اخیر تلاش‌های قابل قبولی از سوی وزارت آموزش و پرورش جهت زنگ ورزش مدارس صورت گرفته است، البته طرح‌ها و تصمیم‌گیری‌های این وزارت در مرحله برنامه‌ریزی‌ها و ابلاغات مدیریتی است و تا اجرایی شدن همه‌جانبه آنها نمی‌توان در مورد آن قضاوت کرد. توجه به این نکته ضروری است که ورزش مدارس می‌تواند زمینه بسیار مناسبی برای نهادینه کردن ورزش در جامعه باشد و به دلیل کنترل بودن شیوه و روش پرداختن به ورزش از سوی معلمان و فضای تربیتی مدارس این مسئله به خوبی با شکل و محتوای پسندیده و فرهنگ مناسب صورت می‌گیرد. در واقع، جدی گرفتن زنگ ورزش در مدارس و واحد تربیت بدنی در دانشگاه‌ها، ورزش سالم یعنی همان تقویت بعد جسمی در کنار روحی را نتیجه می‌دهد که نیاز جامعه‌ای مانند ایران جوان است.

یک وجه بسیار مهم در وظایف مدیریتی رؤسای تربیت بدنی و ورزش کشور در هر کشوری، تشویق مردم جامعه به ورزش و سرمایه‌گذاری به منظور به وجود آوردن امکانات و تجهیزات لازم در سطح گسترده برای تمام مردم است. ارزان بودن و سهولت دسترسی مردم به امکانات و تجهیزات ورزشی، یکی از دستورالعمل‌های

مدیریتی در کشورهای پیشرفته است. جنبه مفرح بودن و فعالیت بدنی سالم، جهت‌دار و مفید بودن ورزش بر همگان آشکار است. افراد جامعه با پرداختن به ورزش در محیط‌های عمومی چند هدف را دنبال می‌کنند؛ اول اینکه با فعالیت‌های بدنی مورد علاقه خود زیر نظر کارشناسان و متخصصان ورزشی سلامت جسمی و بدنی خود را حفظ می‌کنند و گسترش می‌دهند؛ دوم اینکه در تعامل با افراد دیگر که به‌طور معمول همسالانشان هستند، باتوجه به اینکه محیط ورزشی محیطی سراسر شادی و نشاط است، سلامت روحی و روانی خود را حفظ می‌کنند و گسترش می‌دهند. در نهایت با تقویت روح و جسم خود، با کسب نشاط و شادابی روحی و جسمی و با شادابی مضاعف در محیط خانه، محل کار، تحصیل و اجتماع حضور می‌یابند. در حدود ۳۷ درصد از دیدگاه‌های رؤسای سازمان تربیت بدنی در مورد ورزش با رویکرد همگانی - تفریحی است که حدود ۱۸ درصد آن در زمینه زیرمقوله ورزش عمومی است. حتی رسانه‌های گروهی نیز در ترویج و هدایت مسئولان امر در این زمینه به‌سوی ورزش همگانی کوتاهی می‌کنند. نتایج بررسی‌های صدیقی (۱۳۸۸)، وارنینگ (۲۰۰۹)، بارفروش (۱۳۸۷)، رضایی (۱۳۸۵) و فینالی و همکاران (۲۰۰۴) این مسئله را تأیید می‌کند که توجه به ورزش همگانی و تفریحی ناچیز است. این در حالی است که اصلی‌ترین وظیفه سازمان تربیت بدنی اشاعه ورزش با هدف سلامت عمومی است. سلامت و نشاط روحی و جسمی یک جامعه از طریق ورزش مهیا می‌شود و وظیفه مسئولان ورزش کشور برای آماده‌سازی امکانات، تجهیزات و سرمایه‌گذاری برای ارزان‌تر شدن ورزش سنگین‌تر می‌شود. متأسفانه با اینکه مقامات رده بالای کشور بر این زمینه بسیار تأکید دارند و فواید آن را در تمام جنبه‌ها بارها ذکر کرده‌اند، اما آمار نشان می‌دهد رؤسای سازمان تربیت بدنی توجه چندانی به این مسئله ندارند. علاوه بر آن بی‌توجهی به بسیاری از رشته‌های ورزشی بومی و سنتی ایران، کمبود امکانات ورزشی در سراسر کشور و در دسترس نبودن و گران بودن برخی رشته‌ها در کنار ماشینی شدن زندگی، ورزش مومی را در معرض تهدید جدی قرار داده است.

نگاه گذرا بر جداول آماری این تحقیق نشان می‌دهد با وجود مشکلات و کمبودهای پس از انقلاب اسلامی و از زمان جنگ تحمیلی مسئولان ورزش کشور بیشتر از دوره‌های اخیر به ورزش همگانی پرداخته‌اند و درباره آن بحث کرده‌اند. متأسفانه با محکم‌تر شدن پایه‌های انقلاب اسلامی، جوان‌تر شدن جامعه ایران اسلامی، احساس نیاز بیشتر به تفریحات سالم از سوی جوانان جامعه، تأکیدات مقامات رهبری و رؤسای جمهور به توجه به این نیاز، تأکیدات و سفارش‌ها از سوی رؤسای ورزش کشور نادیده گرفته شده است. کمبود فضای ورزشی، کمبود

فرهنگ‌سازی مناسب برای پرداختن به ورزش، بی‌توجهی به فواید ورزش به‌عنوان امری مفرح و سالم که سازنده روحیات شاداب و جسمی بانشاط است، می‌تواند دلیل کاهش گرایش به ورزش همگانی و تفریحات سالم باشد.

کسب مدال و قهرمانی به‌عنوان حوزه‌ای پرمخاطب موجب شده است که عمده نظره‌های رؤسای سازمان به این سو جلب شود. در حدود ۶۳ درصد دیدگاه‌های رؤسای سازمان تربیت بدنی در مورد ورزش با رویکرد قهرمانی بود که ۱۵ درصد آن به زیرمقوله مسابقات با رویکردهای قهرمانی کشوری، آسیایی، بین‌المللی، المپیک و پارالمپیک اختصاص داشت. گرایش رؤسای سازمان به صحبت در زمینه ورزش قهرمانی و توجه بیش از حد به این حوزه موجب غفلت از دو حوزه اصلی دیگر یعنی ورزش تربیتی و ورزش همگانی می‌شود. میزان توجه رؤسای سازمان تربیت بدنی به ورزش حرفه‌ای نیز حدود ۲۰ درصد بود. نتایج تحقیقات علیزاده (۱۳۸۹)، صدیقی (۱۳۸۸)، بارفروش (۱۳۸۷)، هوم (۲۰۰۵)، رضایی (۱۳۸۵) و افچنگی (۱۳۸۱) نیز به تأکید بیشتر رسانه‌ها بر ورزش قهرمانی حکایت دارد. جالب اینکه بین دیدگاه‌های رؤسای سازمان درباره ورزش قهرمانی و حرفه‌ای از نظر تأکید بر این دو مؤلفه اختلاف معناداری وجود نداشت و بیشتر بر این دو مؤلفه تأکید داشتند.

رؤسای سازمان تربیت بدنی براساس آمار به‌دست‌آمده توجه قابل قبولی به ورزش قهرمانی دارند و به‌نظر می‌رسد یکی از دغدغه‌های مدیریتی آنها این زمینه است. همان‌گونه که مشخص است، آمار این تحقیق از صحبت‌های ایشان درباره زمینه‌های مختلف حاصل شده است و عملکرد و چگونگی پرداختن این زمینه‌ها در مراحل اجرایی در تحقیقات بعدی باید بررسی شود. اما شواهد حاکی از کاهش موفقیت‌ها و پیروزی‌های چشمگیر ورزشکاران تیم‌های ملی است. این موضوع بیانگر برنامه‌های نادرست و غیراصولی، ایجاد نکردن امکانات لازم، عدم گزینش رشته‌های متناسب با فرهنگ و علاقه و استعداد جامعه برای عرصه‌های قهرمانی و عدم سرمایه‌گذاری مادی و معنوی مناسب در این زمینه است. امید است رؤسای ورزش کشور بر اهمیت ورزش قهرمانی در تمام ابعاد بیش از پیش آگاه شوند و برنامه‌ریزی‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت خود را در این زمینه هرچه زودتر به مرحله اجرا برسانند.

در مورد ورزش با رویکرد حرفه‌ای، یکی از کارکردهای تخصصی ورزش در دنیای امروز رویکرد حرفه‌ای آن است. این قابلیت ورزش در اجتماع که توانایی ایجاد شغل و درآمدزایی را برای عده‌ای فراهم می‌کند، یکی از ابعاد ورزش است که اخیراً در کشور ما به آن توجه می‌شود. با وجود جدید بودن این جنبه، متأسفانه برخورد

غیرتخصصی و غیراصولی با آن موجب انحرافات بسیار در این زمینه شده است. در کشور ما در عمل افراد سرمایه‌گذار در ورزش سکان هدایت ورزش را برعهده گرفته‌اند و به دلیل اینکه هیچ‌یک از سرمایه‌گذاران ورزشی علم و تخصص لازم را در این زمینه ندارند، نه تنها بعد حرفه‌ای بلکه دیگر ابعاد ورزش نیز دستخوش انحرافات جبران‌ناپذیر می‌شود. از این رو بسیار ضروری است که رؤسای سازمان تربیت بدنی مقتدرانه در این زمینه وارد شوند و با مدیریت علمی و تجربیات ارزشمندشان در هدایت امور علاوه بر رفع مشکلات پیش‌آمده در این زمینه، راهکارهای مناسب و تخصصی را همراه با نظارت مشاوران و معاونان سازمان ارائه دهند.

منابع و مأخذ

۱. افچنگی، محمود. (۱۳۸۱). "تصویر ورزشی در روزنامه‌های ایران". تجزیه و تحلیل مطالب ورزشی در روزنامه‌های ابرار، ایران، همشهری، اطلاعات، کیهان در سال‌های ۷۴ و ۷۹. پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد علوم ارتباطات اجتماعی، دانشگاه علامه طباطبائی.
۲. بارفروش، احمد. (۱۳۸۶). "تحلیل محتوای نشریات ورزشی سه ماهه دوم ۸۷". مرکز مطالعات رسانه‌ها.
۳. تپه رشی، گیتی. (۱۳۸۹). "بررسی مجلات علمی - پژوهشی تربیت بدنی و ورزش کشور". پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد تربیت بدنی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج.
۴. رایف، دانیل. لیسسی، استفن. فیکو، فردریک. (۱۹۴۸). "تحلیل پیام‌های رسانه‌ای، کاربرد تحلیل محتوای کمی در تحقیق". ترجمه بروجردی علوی، مهدخت (۱۳۸۱). مرکز مطالعات و سنجش برنامه‌های صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، تهران: انتشارات صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران.
۵. رضایی، مونا. (۱۳۸۵). "تحلیل محتوای روزنامه‌های ورزشی منتخب، مورد کاربرد برای ورزش زنان". پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد تربیت بدنی، دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکز.
۶. سجادی، سیدنصراله. (۱۳۸۰). "مدیریت سازمان‌های ورزشی". تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).

۷. سند راهبردی نظام جامعه تربیت بدنی و ورزش کشور (۱۳۸۲). "مصوبه هیأت دولت". سازمان تربیت بدنی و ورزش.

۸. صدیقی، فاطمه. (۱۳۸۸). "تحلیل محتوای برنامه تلویزیونی نود در سال ۸۷". پایان نامه کارشناسی ارشد تربیت بدنی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج.

۹. علیزاده، محمد. (۱۳۸۹). "تحلیل محتوای پژوهش‌های انجام شده در سازمان تربیت بدنی از سال ۱۳۷۲ تا ۱۳۸۸". پایان نامه کارشناسی ارشد تربیت بدنی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج.

۱۰. قاسمی، حمید. (۱۳۸۹). "تحلیل محتوای روزنامه‌های ورزشی ایران در نیمه دوم سال ۱۳۸۸". پژوهشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرج.

۱۱. کریپندورف، کلاس. (۱۳۸۳). "تحلیل محتوای میانی روش‌شناسی". ترجمه هوشنگ ناییبی، تهران، نشر نی.

13. Home, John. (2005). "Sport and massmedia in Japan". *Sociology of sport journal*, 4(22).PP: 413-432.

14. Pitts, Brenda, G. Pedersen, Paul, M. (2005). "Examining the body of scholarship in sport management: a content analysis of the journal of sport management". *The smart journal*. 1(2), PP: 33-52.

12. Final, Sara. Faukner, Guy. (2004). "Intitute of communication and ceulture the university of torento at mississange, torento, on Canada, L5L". available online, 22, Oct.

15. Vinsent, J. Imond, Ch. Mansan, V. Janson, J. (2002). "Did female athete receive, age publication".

16. Warnin, Peter. Toohey, Kristine. Zakus, Dwight (2009). "The content and foundation of Olympic studies: subject profile analysis of a decade of Olympica". *Esporte e Sociedade*. 4(12).